Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan asiantuntija- ja lausuntopyyntö 28.9.2021

**HAK; Hätäkeskuslaitoksen lausunto eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaostolle hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2022**

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaosto on pyytänyt 13.10.2021 pidettävään jaoston kokoukseen Hätäkeskuslaitokselta kirjallista lausuntoa ja asiantuntijaa kuultavaksi hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022.

Hallituksen esityksessä Hätäkeskuslaitoksen ensi vuoden toimintamääräraha on 64 860 000 euroa.

Hätäkeskuslaitokselle esitettävissä ensi vuoden määrärahoissa on selvä korotus vuoteen 2021 verrattuna. Viraston tämän vuoden määrärahat ovat 60 048 000 euroa.

Kevään 2021 kehyspäätöksessä Hätäkeskuslaitokselle on myönnetty ensi vuodesta alkaen pysyvä 4,7 miljoonan euron lisärahoitus hätäkeskustietojärjestelmä Erican ylläpito- ja kehityskuluihin. Lisäksi esityksessä on huomioitu Hätäkeskuslaitokselle muun muassa ulkoministeriön konsulipalveluihin kuuluvien avustavien asiakaspalvelutehtävien hoitamisesta aiheutuvat kustannukset, vuoden 2022 palkkausten tarkistukset sekä Hätäkeskuslaitokselle kohdistuva osuu JTS-miljardin tuottavuussäästöistä.

Edellä kerrotun lisäksi Hätäkeskuslaitos on esittänyt ensi vuoden talousarvion valmistelussa sekä täydentävässä talousarvioesityksessä lisämäärärahatarpeekseen 3,2 miljoonaa euroa. Lisämäärärahatarve koostuu Hätäkeskuslaitoksen maksettaviksi tulevista STUVE:n TOSI-palvelumaksuista sekä Hätäkeskuslaitoksen henkilöstömäärän kasvattamisesta sisäministeriön asettamaan 630 HTV minimitavoitteeseen.

Hätäkeskuslaitoksen ensi vuodelle siirtyvän toimintamäärärahan arvioidaan olevan vajaa 3 miljoonaa euroa, joista valtaosa koostuu keskeneräisistä kehittämistoimista, jotka tulevat maksettavaksi vuoden 2022 puolella.

**ERICA-hätäkeskustietojärjestelmän käyttö ja ylläpito**

Hätäkeskuslaitoksen ICT- toimintamenot ovat olleet jyrkässä kasvussa vuonna 2019 käyttöönotetun uuden hätäkeskustietojärjestelmä Erican myötä. Osaltaan kustannuksia on kasvattanut uuteen teknologiaan siirtyminen,

**Hätäkeskuslaitos**
**Nödcentralsverket**
hatakeskuslaitos@112.fi

**Osoite**
PL 112, FI-28131 PORI
etunimi.sukunimi@112.fi

**Adress**
PB 112, FI-28131 BJÖRNEBORG
fornamn.efternamn@112.fi

**Puhelin | Telefon**
+358 (0)295 480 112
**www.112.fi**

osaltaan uuden tietojärjestelmän aiempaa laajempi käyttö hätäkeskustoimintaan osallistuvien viranomaisten johto- ja tilannekeskuksissa. Tämän seurauksena tietojärjestelmän käyttöön liittyvät tietoliikennemaksut ovat kasvaneet merkittävästi. Järjestelmän käytöstä toimialoilla aiheutuneet kustannukset tulevat järjestelmän omistajan eli Hätäkeskuslaitoksen maksettavaksi.

Kevään kehyspäätöksillä turvattiin tuleviksi vuosiksi hätäkeskustietojärjestelmän ylläpito sekä normaali käytön aikainen kehittäminen. Haasteena järjestelmän käytön osalta on edelleen Suomen turvallisuusverkko Oy:n (STUVE) ns. TOSI-maksut, jotka johtuvat TUVE-verkkoon rakennetuista moninkertaistetuista tietoliikenneratkaisuista. Hätäkeskuslaitokselle kohdistuva kustannusten nousu tältä osin on 1,3 miljoonaa euroa ensi vuodelle. Hätäkeskuslaitoksella ei ole ollut mahdollisuuksia vaikuttaa näiden kustannusten syntymiseen. Valtiovarainministeriön päätöksessä VN/10895/2019-VM-2 Hätäkeskuslaitoksen STUVE:n TOSI- palvelumaksujen maksuosuudeksi on määritelty 1,3M€. Hätäkeskuslaitos on esittänyt täydentävässä talousarviossaan kehyksen lisäystä maksuosuuden kattamiseksi.

**Henkilöstökulut**

Osana sisäisen turvallisuuden strategian toimenpiteitä sisäministeriö määritti vuonna 2019 Hätäkeskuslaitoksen vuosittaiseksi minimi henkilötyövuosimääräksi vähintään 630. Voimassa olevilla kehyksillä virastolla ei ensi vuonna ole mahdollisuutta saavuttaa asetettua tavoitetasoa. Hätäkeskuslaitos tarvitsee 1,9M€ määrärahalisäyksen minimi HTV- tason saavuttamiseksi.

Hätäkeskuslaitoksen päivystyshenkilöstön määrän nostaminen kohti asetettua tavoitetasoa on erityisen tärkeää hätäkeskuspalveluiden sekä henkilöstön jaksamisen turvaamiseksi. Hätäkeskuslaitoksen ydintoiminnan henkilöstömäärä ei ole ollut riittävä ja tämä on näkynyt huolestuttavan suurina sairauspoissaoloina sekä työterveydenhuollon menoina. Resurssien vähäisyys varsinkin kesäaikana sekä äkillisissä ruuhkatilanteissa aiheuttaa riskin kansalaisten avun saantiin.

Hätäkeskuslaitos on koko olemassa olonsa aikana kamppaillut koulutetun henkilöstön saatavuudesta. Pelastusopistossa on kuluneen vuoden aikana lisätty hätäkeskuspäivystäjien koulutusmääriä. Koulutusmäärien kasvattaminen näkyy valmistuvien määrässä joulukuussa 2022 alkaen. Nykyisellään ongelmaksi tulee muodostumaan kuitenkin se, ettei Hätäkeskuslaitos ei pysty voimassa olevilla kehyksillä työllistämään Pelastusopistosta valmistuvia hätäkeskuspäivystäjiä.

**Talousarvioesityksen vaikutus Hätäkeskuslaitoksen toimintaan**

Hätäkeskustoiminta on erittäin henkilöstö- ja ICT-riippuvaista. Pääministeri Marinin hallitusohjelmassa on hätäkeskuspäivystäjäresurssin turvaaminen nostettu omaksi tavoitteeksi (HO 2019). Tämän hetken ongelmat hätäkeskuspäivystäjien saatavuudessa ja ensi vuoden kehyksen riittämättömyys henkilötyövuosimäärän saavuttamiseksi puolestaan uhkaavat viraston toimintakykyä. Tämän lisäksi virastolla tulisi olla riittävät resurssit ja niiden mahdollistama kyky toimia myös äkillisissä ruuhka- ja häiriötilanteissa. Alimitoitetut henkilöresurssit uhkaavat nykyisellään henkilöstön jaksamista. Vaikea henkilöstötilanne heijastuu myös korkeina sairauspoissaoloina, jotka ovat lähes kaksinkertaiset valtiohallinnon keskiarvoon verrattuna. Sairauspoissaolojen hallintaan virasto on panostanut erityisesti, mutta käytettävissä olevilla toimilla ei kuitenkaan kyetä perusongelmaa korjaamaan.

Hallituksen talousarvioesitys vuodelle 2022 on Hätäkeskuslaitoksen osalta kohtuullinen. Talousarvioesitys ei kuitenkaan tule mahdollistamaan ensi vuonna Pelastusopistolta valmistuvien uusien hätäkeskuspäivystäjien rekrytointeja. Riskinä on, että alimitoitettujen kehysten johdosta Hätäkeskuslaitos ei kykene ylläpitämään nykyistä palvelutasoaan, jolla puolestaan tulisi olemaan suorat vaikutukset hätäkeskuspalveluita käyttävien viranomaisten toimintaan sekä kansalaisten avunsaantiin.

Hätäkeskuslaitoksen määrärahatarpeet ovat erittäin pieniä huomioiden viraston keskeinen rooli sisäisen turvallisuuden kentässä sekä kansalaisten perusturvallisuuspalveluiden tuottajana. Hätäkeskustoiminnan turvaaminen sekä koko viranomaisten auttamisketjun häiriöttömän toiminnan takaaminen vaativat kaikissa olosuhteissa riittävän henkilöstömäärän sekä toimintavarman hätäkeskustietojärjestelmän. Hätäkeskustoiminnan sujuvuudella on suorat vaikutukset myös hätäkeskuspalveluita käyttävien viranomaisten, kuten poliisin, pelastuksen, sosiaali- ja terveystoimen palveluiden saatavuuteen.

Hätäkeskuslaitos katsoo, että ensi vuoden valtion talousarviossa tulisi lisätä virastolle esitettäviä määrärahoja 3,2 miljoonalla eurolla.

Hätäkeskuslaitoksen johtaja Taito Vainio

Johtaja, hallinto-osasto Teemu Lehti

Hallinto-osasto

11.10.2021

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Hätäkeskuslaitos 11.10.2021 klo 13:13. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Sanna Turpeinen, eduskunta

Tiedoksi

Tuovi Merkkiniemi
Jukka Aaltonen
Marko Nieminen

**Hätäkeskuslaitos**
**Nödcentralsverket**

hatakeskuslaitos@112.fi

**Osoite**
PL 112, FI-28131 PORI

etunimi.sukunimi@112.fi

**Adress**
PB 112, FI-28131 BJÖRNEBORG

fornamn.efternamn@112.fi

**Puhelin | Telefon**
+358 (0)295 480 112

**www.112.fi**